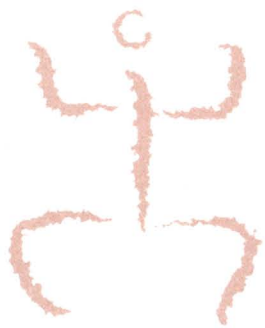

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.)
National Discovery Museum Institute (NDMI)

นิธิ เอียวศรีวงศ์

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.)
National Discovery Museum Institute (NDMI)

ISBN 974-00-1009-10

ชื่อหนังสือ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.)
National Discovery Museum Institute (NDMI)

สิ่งพิมพ์ สพร.อันดับที่ ๑/๒๕๔๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘

จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
ชั้น ๒๑ อาคาร ทิพย์
เลขที่ ๑๑๘/๑ ถนนพระรามที่ ๖
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๓๕๗ ๓๘๘๘
โทรสาร ๐๒-๓๕๗ ๔๐๐๐

สำนักพิมพ์ องค์การค้าของคุรุสภา
๒๒๔๘ ถนนลาดพร้าว จังหวัดกลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
โทรศัพท์ ๐๒-๕๓๘ ๗๗๕๐ โทรสาร ๐๒-๕๓๘ ๓๒๑๕

สารบัญ

คำนำ	6
1. การทำให้ความรู้เป็นที่แพร่หลายในหมู่ประชาชน	10
1. งานพิพิธภัณฑ	11
2. งานสื่อ	12
2. การสร้างสรรค์ความรู้	14
1. งานศูนย์กลางบริการงานวิจัย	15
2. งานศูนย์วิจัยและเครือข่ายศูนย์วิจัย	17
3. งานเชื่อมโยงการวิจัย	18
ประเด็นความรู้ที่เสนอเป็นตัวอย่าง	21
ประวัติศาสตร์สังคม	21
พลังงานทางเลือก	22
การแพทย์ทางเลือก	22
การศึกษาเมือง	23
ศิลปะไทย	23
บรรยากาศในการระดมความคิดเห็นของนักวิชาการและ	25
ผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขา เพื่อหาแนวทางการจัดตั้ง	
พิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ หรือสมิธโซเนียนไทย	
ตราสัญลักษณ์ (Logo) สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ	27
เป็นรูปอะไร? มีความหมายอย่างไร?	
ความเป็นมา “สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ”	33
สรุปสาระสำคัญ	36
ขั้นตอนการดำเนินงาน	43
National Discovery Museum Institute (NDMI)	44

Abstract This Institute ought to have two basic objectives, namely :-

คำนำ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ หรือ สพร. เป็นหน่วยงานเฉพาะด้านภายในสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐ จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เพื่อทำหน้าที่เป็นสถาบันที่ก่อตั้ง ควบคุม กำกับดูแลการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ขนาดใหญ่ สนับสนุนและร่วมมือเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์อื่นๆ จัดให้เป็นระบบพิพิธภัณฑ์ของทั้งประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการของการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งระบบ

ในการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอว่า ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ของไทยมีหลายประเภท และมีที่จัดกระจายกันอยู่หลายแห่ง อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทำให้ไม่เป็นที่สนใจและรู้จักแพร่หลายเท่าที่ควรสำหรับประชาชน หากสามารถจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมแล้วจัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งชาติขนาดใหญ่ ก็จะทำให้เป็นแหล่งรวมความรู้ศิลปวิทยาการ รวมทั้งแสดงถึงวัฒนธรรมความเจริญรุ่งเรืองของประเทศได้อย่างครบวงจรและเป็นที่น่าสนใจแก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป จึงมอบให้ผมรับเรื่องนี้ไปพิจารณาในรายละเอียด

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทและภารกิจของสถาบัน ตลอดจน "พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ" จะนำเสนออะไรให้ใครดู ผมจึงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิ จัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็น มีการประชุมปรึกษาหารือหลายครั้ง และ

ที่สำคัญ คือ การได้แนวคิดจากศาสตราจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ ถึง
จุดมุ่งหมายหลักของสถาบัน และประเด็นเนื้อหาที่ควรจะนำเสนอใน
พิพิธภัณฑสถาน ดังปรากฏในเอกสารฉบับนี้

ขณะนี้ทางสถาบันได้ข้อสรุปเบื้องต้นว่า "พิพิธภัณฑสถาน
การเรียนรู้แห่งชาติ" จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ความรู้สู่สาธารณชน
เรื่องความเป็นมานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของผู้คนและดินแดนใน
ประเทศไทยและดินแดนอื่นในอุษาคเนย์ รวมทั้งภูมิศาสตร์ สภาพ
แวดล้อมธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อก่อเกิดการเรียนรู้
อย่างสร้างสรรค์ วัฒนธรรม สร้างสำนึกรักและเข้าใจผู้คน บ้านเมือง
และท้องถิ่นของตน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ
กับประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่ความมั่นคงและ
สันติภาพในภูมิภาค

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจจากทุกๆ ฝ่าย
ที่เกี่ยวข้อง จึงได้รวบรวมจัดทำเป็นเอกสาร "สถาบันพิพิธภัณฑ
การเรียนรู้แห่งชาติ" ที่ว่าด้วยแนวคิดและสรุปความเป็นมาของสถาบัน
ผมและสถาบันขอขอบคุณ ศาสตราจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นอย่างสูง
ที่ได้กรุณาให้ความรู้และข้อคิดอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการกำหนด
กรอบงานของสถาบันมา ณ ที่นี้

(นายจตุรงค์ ฉายแสง)

รองนายกรัฐมนตรี

ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

๑๐ มกราคม ๒๕๔๘

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.)
National Discovery Museum Institute (NDMI)

เรียบเรียงขึ้นใหม่จากคำบรรยาย เรื่อง
สถาบันวิชาการฯ ของ นิธิ เอียวศรีวงศ์
ต่อที่ประชุม เพื่อระดมความคิดหาแนวทางจัดตั้ง
สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
ที่โรงแรมรอยัลริเวอร์ เมื่อวันเสาร์ที่ 31 มกราคม 2547

สถาบันแห่งนี้ไม่ว่าจะมีชื่อว่าอะไร (ซึ่งขอเรียกอย่างเป็นทางการในที่นี่
ก่อนว่า สถาบันวิชาการฯ) น่าจะมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่สองประการ

1. **การทำให้ความรู้เป็นที่แพร่หลายในหมู่ประชาชน** (Popularization of Knowledge)

ต้องยอมรับว่าการทำให้ความรู้แพร่หลายในหมู่ประชาชน
นั้นไม่ได้อยู่ในจารีตทางภูมิปัญญาของไทย

อันที่จริงแม้ในสังคมโบราณอื่นๆ โดยทั่วไป การทำให้
ความรู้กลายเป็นสมบัติของประชาชนทั่วไปก็ไม่ใช่สิ่งที่เกิดในวัฒนธรรม
อื่นใดเช่นกัน ความรู้ย่อมเป็นสมบัติของคนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะ
อภิสิทธิ์ชน ซึ่งมีกะจะรักษาหวงแหนให้ความรู้เหล่านี้ไม่แพร่
กระจายไปยังคนกลุ่มอื่น แต่ว่าในบางสังคม เช่น ยุโรปตะวันตก ได้
ผ่านบางช่วงของประวัติศาสตร์ที่เกิดการต่อสู้กันทางศาสนาและ
การเมือง ทำให้การขยายเผยแพร่นิเทศความรู้ไปยังประชาชนทั่วไป กลายเป็น
ส่วนหนึ่งของการต่อสู้เพื่อเอาชนะฝ่ายปรีกษณ์ ยิ่งมาในภายหลัง
เมื่อยุโรปตะวันตกก้าวเข้าสู่ความเป็นรัฐชาติและประชาธิปไตย การ
เผยแพร่นิเทศความรู้ไปสู่ประชาชนจึงยิ่งกลายเป็นเรื่องปรกติธรรมดาที่
ทำกันโดยทั่วไป

ด้วยเหตุดังนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่า สังคมตะวันตกมี
ประสบการณ์ในด้านนี้มายาวนาน ได้สร้างกระบวนการและสถาบัน
ที่ทำงานด้านนี้มากมาย อันเราสามารถเรียนรู้เพื่อปรับใช้ให้เป็น
ประโยชน์ในสังคมของเราได้

งานมีสองอย่างหลักๆ ที่สถาบันวิชาการฯ แห่งนี้ควรทำ
ในด้านนี้ เท่าที่ผมคิดออกมีสองอย่างคือ

1. งานพิพิธภัณฑ์

เราควรมองพิพิธภัณฑ์เป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีประสิทธิภาพมากหากใช้ได้เหมาะสม

พิพิธภัณฑ์มีหลากหลายประเภท และหลายประเภทด้วยกัน ก็มีผู้ขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนทำอยู่แล้ว เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์, พิพิธภัณฑ์เด็ก, พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เป็นต้น สถาบันวิชาการฯ ควรหาช่องทางที่จะร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว ให้ความอุดหนุนเพื่อให้พิพิธภัณฑ์เหล่านั้นเจริญงอกงามขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็อาจจัดพิพิธภัณฑ์บางประเภทที่ยังไม่มีเป็นของตนเอง หรือร่วมมือกับเอกชนและประชาชนในการจัดพิพิธภัณฑ์บางประเภทเพิ่มเติม

ในขณะที่เดียวกันควรคิดถึงการจัดนิทรรศการหลายรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนนอกกรุงเทพฯ สามารถเรียนรู้จากสื่อพิพิธภัณฑ์ได้ทั่วถึง ถ้าสถาบันวิชาการฯ เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์ทั่วประเทศ (ทั้งของกรมศิลปากร, มหาวิทยาลัย และของเอกชน) ก็จะจัดนิทรรศการเวียนไปในจังหวัดต่างๆ ได้ตลอดเวลา พร้อมกันนั้นก็อาจนำเอาความรู้ที่มีอยู่ในสถาบันต่างจังหวัดเหล่านั้นย้อนกลับมาแสดงนิทรรศการในกรุงเทพฯ ได้ด้วย จุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ต้องเน้นไปที่เป็นสื่อการเรียนรู้ของประชาชนทั่วประเทศ

พร้อมกันนั้นก็อาจส่งเสริมและสร้างสรรค์ความรู้ด้าน **พิพิธภัณฑ์ศาสตร์** (museology) ที่เหมาะสมกับสังคมไทยไปด้วย ความรู้ด้านนี้นับวันจะมีความสำคัญแก่สังคมไทยมากขึ้น ทั้งในแง่การจัดแสดงสินค้า และในแง่การจัดนิทรรศการเพื่อความรู้ต่างๆ แม้ว่าวิชานี้มีการสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยบางแห่งอยู่แล้ว แต่การลงทุนเพื่อการศึกษาวิจัยยังทำน้อย สถาบันวิชาการฯ จึงควรส่งเสริมหรือทำเองให้เกิดความงอกงามของความรู้ด้านนี้ที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

2. งานสื่อ

นอกจากพิพิธภัณฑ์แล้ว สถาบันวิชาการฯ ควรคิดถึงสื่อในรูปแบบอื่นๆ ที่อาจใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนด้วย

สังคมไทยเป็นสังคมหนึ่งที่พัฒนาการใช้สื่อไปอย่างกว้างขวางมาก แต่ใช้ประโยชน์สื่อไปในทางเผยแพร่ความรู้ไม่สู้จะมากนัก ส่วนหนึ่งเพราะเราไม่ได้พัฒนาความสามารถในด้านนี้ในสองทางด้วยกันเป็นอย่างน้อย **ทางที่หนึ่ง** คือความสามารถในการสร้างหรือผลิต เช่น การผลิตรายการวิทยุหรือโทรทัศน์หรือซีดีรอมหรือเว็บไซต์ที่ให้ความรู้ได้สนุกน่าสนใจติดตาม และ**ทางที่สอง** คือความสามารถในการจัดการให้เป็นไปได้ในทางธุรกิจ และการเผยแพร่

สถาบันวิชาการฯ จึงควรรหาทางใช้ประโยชน์จากวงการสื่อซึ่งมีอยู่อย่างกว้างขวางอยู่แล้วในสังคม โดยความร่วมมือกับภาคธุรกิจและสื่อในมือราชการ ในระยะแรกอาจต้องลงทุนให้การสนับสนุนเพื่อการผลิตเนื้อหาที่ให้ความรู้ ไม่จำเป็นว่าการสนับสนุนจะต้องออกมาในรูปของการให้เงินช่วยเหลือโดยตรงเสมอไป สถาบันวิชาการฯ อาจช่วยสนับสนุนด้านการโฆษณา เช่น หนังสือตีบางเล่มที่สถาบันวิชาการฯ สนับสนุนให้พิมพ์ สถาบันวิชาการฯ ก็อาจเสริมการโฆษณาในพิพิธภัณฑ์และการจัดแสดงนิทรรศการของตนเอง ช่วยวางจำหน่ายโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดตามต้นทุนจริงเท่านั้น เป็นต้น ภาพยนตร์สารคดีบางเรื่องก็อาจได้รับการสนับสนุนด้วยการเข้ามาฉายให้ชมในพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการหรือซื้อมาทำซีดีไว้ขายต่อ ในขณะที่อาจช่วยวิ่งเต้นหาโฆษณาให้ผู้สร้างเพื่อนำออกฉายทางโทรทัศน์ เป็นต้น

ในระยะยาวเมื่อสถาบันวิชาการฯ สังสมประสบการณ์และความสามารถในการช่วยด้านการตลาดมากขึ้น รวมทั้งมีความเข้มแข็งด้านวิชาการ การลงทุนสนับสนุนด้วยตัวเงินก็จะลดลงไป เพราะการสนับสนุนของสถาบันวิชาการฯ จะเป็นหลักประกันที่แน่นอน

มากขึ้น แก่ผู้ผลิตสื่อที่ให้ความรู้ว่าจะได้รับผลตอบแทนทางธุรกิจคู่
กับการลงทุนของตนเอง ในขณะที่ได้อาศัยฐานความรู้จากสถาบัน
วิชาการฯ ไปพร้อมกัน

กล่าวโดยสรุปก็คือ งานสื่อของสถาบันวิชาการฯ ต้อง
คิดถึงการใช้ทรัพยากรของตนเองซึ่งควรจะมีพลังแข็งแกร่งมากขึ้น
เข้าไปเสริมภาคธุรกิจในการผลิตสื่อที่ให้ความรู้ ทำให้การเผยแพร่
ความรู้แก่ประชาชนผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งมีอยู่อย่างกว้างขวางอยู่แล้วใน
สังคมไทยเป็นช่องทางทำกำไรแก่ธุรกิจได้ด้วย หรืออย่างน้อยก็ทำได้
โดยไม่ขาดทุน

งานสื่อของสถาบันวิชาการฯ ควรคิดถึงสื่อใดที่ในลักษณะ
เดียวกันนี้ด้วยเพราะเป็นสื่อที่มีพลังและจะมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ
ในอนาคต

2.

การสร้างสรรคความรู้ (Creation of Knowledge)

งานด้านเผยแพร่ความรู้กับการสร้างสรรค์ความรู้เป็นสองด้านที่แยกจากกันไม่ได้ คนเราสังสมความรู้ก็เพื่อจะสามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ขึ้น ฐานของความรู้ที่สถาบันวิชาการฯ เผยแพร่แก่ประชาชนคือความรู้ใหม่ต่างๆ ซึ่งได้มาจากการสร้างสรรค์นั่นเอง แต่เนื่องจากในสังคมไทย การเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนยังมีช่องว่างอยู่มากดังที่กล่าวแล้ว จึงทำให้การสื่อความรู้มักเน้นเพียงการเผยแพร่ความรู้ที่รู้อยู่แล้วเป็นส่วนใหญ่ และมองว่าความรู้ใหม่ๆ เป็นเรื่องของนักวิชาการโดยเฉพาะเท่านั้น แต่ความจริงแล้วความก้าวหน้าทางวิชาการในสังคมใดก็ตาม จำเป็นต้องมีฐานทางสังคมที่เข้มแข็ง นั่นก็คือสังคมเองก็รู้ทันความเคลื่อนไหวทางวิชาการอยู่ไม่ห่างจากวงการวิชาการนัก

งานด้านสร้างสรรค์รู้นั้นที่จริงแล้วมีสถาบันอื่นๆ ในสังคมไทยทำอยู่แล้วไม่น้อย เช่น มหาวิทยาลัย, หน่วยวิจัยขององค์กรภาครัฐและเอกชน, สถาบันที่ให้ทุนการวิจัย ฯลฯ เป็นต้น ฉะนั้นสถาบันวิชาการฯ จะต้องคิดถึงงานที่ไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดขวางงานที่สถาบันอื่นทำอยู่แล้ว ในทางตรงกันข้ามควรคิดถึงการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับสถาบันเหล่านั้น (เช่นเดียวกับที่ทำในงานเผยแพร่ความรู้)

งานหลักๆ ที่สถาบันวิชาการฯ ควรทำในด้านการสร้างสรรค์ความรู้ เท่าที่ผมนี้ก็ออกมามีอยู่สามด้านคือ

สพร.

15

1. งานศูนย์กลางบริการงานวิจัย

สถาบันวิชาการฯ น่าจะเป็นแหล่งชี้ข้อมูลที่ดีที่สุดแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยความรู้เรื่องหนึ่งเรื่องใดที่สถาบันเล็งเห็นถึงความสำคัญ ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยสามารถเริ่มต้นที่บริการของสถาบันวิชาการฯ ซึ่งสามารถบอกให้ทราบว่าจะค้นหาข้อมูลของเรื่องนั้นๆ เท่าที่มีการศึกษากันแล้วทั้งโลกและในเมืองไทยที่ใดได้บ้าง (เช่น โปรแกรมฐานข้อมูลที่จะสามารถพิมพ์บัญชีดังกล่าวออกมาได้ในพริบตา)

นอกจากนี้ศูนย์ดังกล่าวของสถาบันยังมีบัญชีรายชื่อของนักวิชาการในเมืองไทยที่เคยทำงานด้านนั้นๆ มาก่อน และอาจให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ได้ ทั้งยังสามารถเป็นคนกลางเพื่อให้ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยได้พบปะและขอความช่วยเหลือจากนักวิชาการดังกล่าวได้ด้วย การที่ศูนย์ทำเช่นนี้ได้ก็เพราะศูนย์ได้สร้างเครือข่ายของนักวิจัยในสาขาความรู้ที่สถาบันวิชาการฯ ต้องการเน้นเป็นพิเศษไว้แล้ว เครือข่ายดังกล่าวนี้อาจรวมไปถึงนักวิชาการในต่างประเทศที่ยินดีให้ความร่วมมือด้วยก็ได้

และเพราะมีเครือข่ายนักวิจัยที่ร่วมงานกับสถาบันวิชาการฯ เช่นนี้ ศูนย์ยังอาจให้บริการงานวิจัยซึ่งหาได้ยากในเมืองไทยอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือการให้คำปรึกษาด้านการออกแบบงานวิจัย ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นปัญหาต่างๆ และวิธีวิทยาของการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ ก่อนที่จะลงมือศึกษาวิจัยในขั้นต่อไป

ยิ่งไปกว่านี้ศูนย์ยังสามารถให้บริการด้านแหล่งทุนวิจัยทั้งในภาครัฐและเอกชนแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยอีกด้วย ในบางกรณีสถาบันวิชาการฯ เองก็อาจมีทุนวิจัยของตนเองสำหรับสนับสนุนงานวิจัยทั้งหมดหรือบางส่วนในบางรายด้วย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ศูนย์จะทำหน้าที่ประสานพลังของการศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาที่สถาบันวิชาการฯ ต้องการเน้นเท่าที่มีใน

สังคมไทยและในโลกให้แก่การศึกษาวิจัยใหม่ๆ จนกระทั่งผู้ใดที่สนใจจะศึกษาวิจัยในเรื่องนั้นๆ ย่อมเห็นประโยชน์ที่จะเริ่มต้นงานของตนที่ศูนย์ในทางตรงกันข้ามศูนย์ก็จะสามารถดูดซับความเคลื่อนไหวทางวิชาการที่เกิดขึ้นในสังคมได้ตลอดเวลา

2. งานศูนย์วิจัยและเครือข่ายศูนย์วิจัย

สถาบันวิชาการฯ ควรเลือกประเด็นของการศึกษาที่สถาบัน ต้องการให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (จะกล่าวถึงเรื่องนี้เป็นตัวอย่าง ข้างหน้า) และสร้างศูนย์วิจัยหรือสร้างเครือข่ายของศูนย์วิจัยภายใต้ การประสานงานของสถาบันวิชาการฯ ความรู้ซึ่งสร้างขึ้นมาจาก งานด้านนี้จะเป็นเนื้อหาบ่มิอนให้แกการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ไม่ ว่าจะเป็นพิพธิภณัฑ์หรือสื่ออื่นๆ สถาบันวิชาการฯทำนองนี้ เช่น สถาบันสมิธิโรเณียณ ล้วนมีศูนย์วิจัยในสังกัดและเครือข่ายของ ศูนย์วิจัยอยู่นับเป็นหลายสิบเช่นกัน

ส่วนหนึ่งของนักวิจัยในศูนย์ที่สังกัดกับสถาบัน ก็คงเป็น พนักงานของสถาบันเอง แต่อีกส่วนหนึ่งน่าจะเป็นบุคลากรที่ยืมมา จากสถาบันอื่นชั่วคราว เช่น ยิมนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยให้มา ทำงารร่วมกับศูนย์วิจัยของสถาบันวิชาการฯ ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อ เสร็จโครงการแล้วก็ส่งคืนมหาวิทยาลัย เพื่อให้งานศึกษาวิจัยเชื่อม โยงกับการผลิตบัณฑิตและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยอยู่ตลอดเวลา ศูนย์วิจัยบางด้านของสถาบันน่าจะได้รับความสนับสนุนจากภาค เอกชนด้วย เพราะผลของการวิจัยจะสามารถไปใช้เป็นประโยชน์ทาง ธุรกิจได้ เป็นต้น

3. งานเชื่อมโยงการวิจัย

อันที่จริงงานนี้น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของงานศูนย์วิจัยฯ แต่เนื่องจากมีความสำคัญอย่างมาก จึงแยกออกกล่าวถึงต่างหาก หรืออาจคิดแยกออกเป็นผลงานต่างหากก็ได้

จุดประสงค์หลักคือการเชื่อมโยงการศึกษาหาความรู้กับสถาบันต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อสนับสนุนงานด้านต่างๆ ของสถาบันวิชาการฯ สถาบันอื่นที่สถาบันวิชาการฯ น่าจะเชื่อมโยงถึง และเชื่อมโยงกันและกันก็คือ

สำนักวิจัยซึ่งมีอยู่มากมายในโลก ทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสถาบันวิจัยที่ศึกษาค้นคว้าประเด็นที่สถาบันวิชาการฯ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

มหาวิทยาลัยต่างๆ เชื่อมโยงกับความรู้ท้องถิ่น การเชื่อมโยงตรงจุดนี้ค่อนข้างยาก เพราะความรู้ท้องถิ่นมักไม่มีสถาบันที่จัดการโดยตรงอย่างชัดเจน แต่สถาบันวิชาการฯ ต้องหาหนทางที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ทำให้ความรู้นั้นเกิดเป็นระบบที่สามารถถ่ายทอดและสร้างเสริมให้แก่คนทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ควรลืมว่าประชาชนในท้องถิ่นเองก็ได้สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ขึ้นจากฐานความรู้เดิมของตนเองอยู่ตลอดเวลา สถาบันวิชาการฯ จะเข้าไปหนุนเสริมกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้นั้นได้อย่างไร รวมทั้งจะไปดูดซับเอาความรู้ใหม่ๆ เหล่านั้นมาได้อย่างไร สิ่งสำคัญที่ต้องการเน้นในเรื่องจุดมุ่งหมายหลักของสถาบันวิชาการฯ ก็คือ

ก. เพื่อบรรลุมุ่งหมายดังกล่าวได้อย่างดี สถาบันวิชาการฯ ต้องไม่ดำเนินงานในแนวอำนาจนิยมอย่างที่หน่วยงานของรัฐนิยมทำ ไม่ว่าสถาบันแห่งนี้จะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเป็นองค์กรมหาชนก็ตาม สถาบันจะไม่ใช้อำนาจ (ตามกฎหมายหรือพลังงบประมาณ) เพื่อบังคับให้คนอื่นทำสิ่งที่สถาบันต้องการ ตรงกันข้ามสถาบันต้อง

แสวงหาความร่วมมือที่เท่าเทียมกันกับองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพราะหน้าที่หลักของสถาบันวิชาการฯ คือการประสานพลังที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย ในอันที่จะเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้าง และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ

ข. งานสองด้านคือเผยแพร่ความรู้และสร้างสรรค์ความรู้ ต้องดำเนินไปด้วยกันโดยไม่แยกออกจากกัน ที่จริงแล้วสองด้านนี้ต่างเสริมกันและกันอยู่ด้วย

ค. “ลูกค้า” หรือเป้าหมายของผู้ที่จะได้บริการของสถาบันวิชาการฯ คือคนไทยทั่วประเทศ ส่วนนักท่องเที่ยวเป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้น อันที่จริงนักท่องเที่ยวของโลกปัจจุบันไม่ได้เป็นลูกค้าของพิพิธภัณฑ์หรือแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้สึกเท่าไร (ยกเว้นโบราณสถานที่มีลักษณะ “มหัศจรรย์” เช่น พีระมิด หรือนครวัด) พิพิธภัณฑ์ศิลปะที่มีชื่อเสียงบางแห่งเท่านั้นที่สามารถเรียกลูกค้านักท่องเที่ยวได้มากหน่อย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการขึ้นลิฟต์ไปดูเมืองบนตึกระฟ้าที่สูงที่สุดแล้ว ก็เทียบกันไม่ได้ เพราะมีลูกค้ายอดขึ้นตึกระฟ้ามากกว่าพิพิธภัณฑ์ศิลปะชั้นดีมากกว่าเสมอ

ฉะนั้นแม้แต่นักท่องเที่ยวไทยเองก็คงมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์น้อยกว่าสวนสนุก สถาบันวิชาการฯ จึงควรคิดถึงการเผยแพร่ความรู้หลากหลายวิธีไปพร้อมกัน และกระบวนการที่จะทำให้เกิดการแสดงในพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการนั้นมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าตัวการแสดงเอง

ตัวอย่างของประเด็นความรู้ที่สถาบันวิชาการฯ ควรให้ความสำคัญ ประเด็นความรู้ที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงตัวอย่าง เพื่อขยายความเข้าใจสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเท่านั้น

ผมใช้บรรทัดฐานสองอย่างในการเลือกว่าประเด็นความรู้ใดที่ควรให้ความสำคัญ

1. ประเด็นความรู้นั้นไม่ควรเป็นศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งอย่างตรงตัว เช่น ไม่ควรเป็นประวัติศาสตร์หรือชีววิทยาหรือสังคมวิทยา เป็นต้น แต่ควรเป็นประเด็นที่ต้องอาศัยศาสตร์หลายสาขาในการศึกษาหรือทำความเข้าใจ

2. ประเด็นความรู้นั้นควรมีนัยยะสำคัญต่อสังคมไทย ในขณะเดียวกัน เราก็มีสมรรถภาพหรืออย่างน้อยก็มีศักยภาพที่จะพัฒนาความรู้นั้นให้ก้าวหน้าต่อไปได้ ด้วยเหตุดังนั้น ตามบรรทัดฐานนี้ นานาเทคโนโลยีจึงไม่ควรเป็นประเด็นความรู้ที่สถาบันวิชาการฯ พึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษ แต่สถาบันต้องคิดว่าเทคโนโลยีด้านนี้มีความเหมาะสมสำหรับไทยที่จะใช้ในด้านใดบ้าง สมมติว่าสถาบันวิชาการฯ พิจารณาเห็นว่าอาจใช้ประโยชน์ด้านการปรับปรุงพันธุ์พืช ประเด็นความรู้ที่สถาบันเลือกให้ความสำคัญในกรณีก็ควรเป็นการปรับปรุงพันธุ์พืช ซึ่งมีนาโนเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่ง แต่ในขณะเดียวกันก็มีศาสตร์แขนงอื่นๆ ร่วมอยู่ด้วยอีกมาก นับตั้งแต่พฤกษศาสตร์, ชีวเคมี, ฯลฯ ไปจนถึงประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และประวัติศาสตร์การคิดพันธุ์พืชในสังคมไทยที่ผ่านมา เป็นต้น

ประเด็นความรู้ที่เสนอเป็นตัวอย่าง

ประวัติศาสตร์สังคม

ซึ่งอาจเจาะเฉพาะเรื่องราวของกลุ่มชนต่างๆ ในสังคมไทยที่ผมเลือกประเด็นความรู้เรื่องนี้ก็เพราะสังคมไทยนั้นเป็นสังคมที่มีความหลากหลาย แต่ความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายเช่นนี้นี้น้อย ทำให้ความขัดแย้งต่างๆ โหมเหียงไปสู่ความรุนแรงได้ง่าย เพราะสังคมไม่ได้เรียนรู้และยอมรับความแตกต่างระหว่างกัน ความหลากหลายของกลุ่มชนในสังคมไทยไม่ได้มีเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งมีอยู่มากเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา กลุ่มวิถีชีวิต ฯลฯ ซึ่งมีความหลากหลายอีกมาก ความแตกต่างหลากหลายเหล่านี้ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของคนกลุ่มต่างๆ ในเวลาที่มีเรื่องขัดแย้งกับคนกลุ่มอื่น อันเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมดาในทุกสังคมสมัยปัจจุบัน คืออาศัยฐานของอัตลักษณ์ซึ่งแตกต่างกันนี้เป็นเครื่องมือสำหรับการต่อรองโดยสันติ

ในขณะเดียวกัน ก็มีงานศึกษา โดยเฉพาะวิทยานิพนธ์ในระยะหลัง ที่ศึกษาความหลากหลายของกลุ่มชนต่างๆ ในระยะหลังมานี้จำนวนไม่น้อย แสดงว่าเริ่มมีฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่งมากขึ้น

ฉะนั้นการศึกษาและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์สังคมไทยในแง่นี้ นอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสังคมตัวเองแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้ความขัดแย้งต่างๆ ซึ่งต้องมีเป็นธรรมดาในทุกสังคมดำเนินไปด้วยความสงบมากขึ้น เพราะความรู้เช่นนี้ทำให้คนไทยยอมรับกันและกันตามความเป็นจริงมากขึ้น (คือไม่ใช่ยอมรับแต่ความเหมือนซึ่งเป็นเรื่องสมมติขึ้นเท่านั้น)

พลังงานทางเลือก

เห็นได้ชัดอยู่แล้วว่าเรื่องนี้มีความสำคัญต่อประเทศไทยซึ่งต้องพึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูงมาก แต่การพัฒนาความรู้ด้านนี้ของไทยยังเทียบไม่ได้กับประเทศอื่นๆ ซึ่งมีเศรษฐกิจระดับเดียวกัน สถาบันวิชาการฯ น่าจะกระตุ้นให้เกิดการผลิตความรู้ด้านนี้ให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นตัวกลางประสานความรู้ทั้งที่มีในเมืองไทยและในโลกให้เป็นฐานสำหรับการพัฒนาความรู้ขั้นต่อไป เฉพาะเตาประหยัดถ่าน และหัวเตาประหยัดก๊าซ ก็มีผู้คิดขึ้นในประเทศไทยหลายสิบอย่าง หากบวกกับที่พัฒนาขึ้นในต่างประเทศอีกหลายร้อยอย่าง ทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ สถาบันวิชาการฯ ของไทยที่แทบจะเป็นศูนย์กลางความรู้ของโลกด้านการใช้พลังงานหุงต้มอย่างประหยัด

พลังงานทางเลือกไม่ได้มีเฉพาะมิติทางวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ที่จะสามารถใช้อย่างเป็นจริงได้ในทุกสังคมต้องประกอบด้วยมิติความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์อีกด้วย การสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลหลายแห่งประสบปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่จนไม่สามารถสร้างได้ การศึกษาค้นคว้าด้านนี้จึงต้องประกอบไปด้วยการสร้างความรู้ทางสังคมศาสตร์เพื่อการประนีประนอมระหว่างประชาชนและโรงไฟฟ้า เป็นต้น

การแพทย์ทางเลือก

ในปัจจุบันการแพทย์แผนตะวันตกกำลังหันมาให้ความสนใจทางเลือกอื่นๆ ในการรักษาพยาบาล และสุขภาพที่เป็นองค์รวมมากขึ้น มีการศึกษาค้นคว้าในเชิงวิทยาศาสตร์ต่อประเด็นปัญหาที่การแพทย์แผนตะวันตกเดิมไม่สนใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการแพทย์ทางเลือกทำให้การแพทย์แผนตะวันตกไม่ได้มองร่างกายมนุษย์เป็นการทำงานของชีวเคมีล้วนๆ เหตุตั้งนั้นจึงทำให้การแพทย์ทางเลือกของตะวันตกเริ่มมีความสอดคล้องกับการแพทย์แผนตะวันออกมากขึ้น

การแพทย์แผนไทยนับเป็นวิทยาการที่สังคมไทยมีฐานที่แข็งแกร่งมาก่อน ในขณะที่มีการฟื้นฟูการแพทย์แผนนี้โดยทั่วไป ทั้งในภาครัฐและประชาชน พร้อมกันไปในั้นเรามีความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งเป็นฐานที่พิเศษสุดของเภสัชศาสตร์ จึงน่าจะนำเอาการแพทย์แผนไทยไปเชื่อมโยงกับการแพทย์ทางเลือกของตะวันตกซึ่งได้เปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปแล้ว สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ในด้านการแพทย์และสุขภาพโดยทั่วไป จนสามารถนำไปใช้อย่างได้ผล ทั้งในสถานพยาบาล (ทั้งแบบเก่าและแบบใหม่) และในครัวเรือน

การศึกษาเมือง

ก่อนที่จะมีคนในถิ่นนี้ตาย สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมเมืองแทนสังคมชนบท หมายความว่าประชากรเกินครึ่งจะเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง ทั้งนี้เพราะอัตราการเปลี่ยนเป็นสังคมนคร (urbanization) ในประเทศไทยระยะหลังนี้เร็วขึ้น ฉะนั้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองจึงมีความสำคัญ

สถาบันวิชาการฯ น่าจะเป็นหน่วยงานกลางประสานเชื่อมโยงให้เกิดการสร้างเสริมความรู้ด้านนี้ รวมทั้งเผยแพร่ความเข้าใจไปยังประชาชนในวงกว้าง ไม่เฉพาะแต่ด้านเทคนิคการวางผังเมืองหรือการจราจร แต่รวมไปถึงการจัดการด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นทางเลือกของการปกครองท้องถิ่นของเมือง, การควบคุมด้านอาชญากรรม, การสร้างสังคมสมานฉันท์ในสังคมเมือง ฯลฯ นับเป็นประเด็นความรู้ที่กว้างขวางอันหนึ่ง

ศิลปะไทย

ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้ไม่น้อย รวมทั้งองค์กรที่ช่วยสืบสานให้ศิลปะไทยหลายแขนงดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่สิ่งที่ผมคิดถึงในเรื่องศิลปะไทย ไม่ใช่อยู่ที่การอนุรักษ์และสืบทอด (ซึ่งอันเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำอย่างแน่นหนา) เท่ากับการประยุกต์ใช้ในโลกปัจจุบัน

หากประเทศไทยยังต้องอาศัยการส่งออกสินค้าต่อไป การ
ประยุกต์ใช้ศิลปะไทยในผลิตภัณฑ์จะทำให้เกิดลักษณะเด่นเฉพาะตัว
ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อการแสดงเอกลักษณ์ไทยเฉยๆ แต่ต้องเป็นเอกลักษณ์
ที่คนอื่นยอมรับคือมองเห็นว่างามอยู่ด้วย เช่น จะออกแบบผลิตภัณฑ์
อย่างไรจึงดูเด่นเพราะมีลักษณะเฉพาะตัวบางอย่าง แต่ก็ดูดีสำหรับ
คนที่ไม่ได้เติบโตมาในวัฒนธรรมไทยด้วย ผมขอยกตัวอย่าง
ผลิตภัณฑ์ของญี่ปุ่น (เช่น วิทยุทรานซิสเตอร์ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าวิทยุ
ที่เคยผลิตกันมาก่อนในสมัยที่ใช้หลอด) เขาจะต้องออกแบบใหม่ ซึ่ง
มีลักษณะเฉพาะตัวของเขา แต่ก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของคนอื่นๆ
ในโลกว่าสวยงามและนำไปพร้อมกัน

**ผมคิดว่าศิลปะไทยก็อาจให้ความบันเทิงใจในทำนอง
เดียวกันนี้ได้ ถ้ามีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะไทยให้มากขึ้น โดย
ไม่ใช่การใช้แต่รูปแบบตายตัวเหมือนเดิมตลอดไป แต่สามารถ
ประยุกต์ดัดแปลงให้เข้ากับยุคประสงค์ใหม่ได้ด้วย**

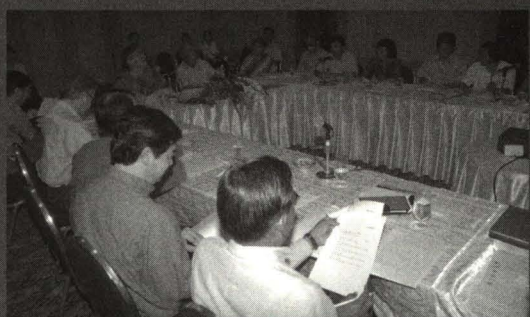

บรรยากาศในการระดมความคิดเห็นของนักวิชาการ
และผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขา เพื่อหาแนวทางการจัดตั้ง

พิธีปิดงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือสมัชชาเครือข่ายไทย

สถาบัน 1 ใน 5 ศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ ที่จะเกิดขึ้นในอีก 5 ปีข้างหน้า
จัดโดยสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2547
ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์

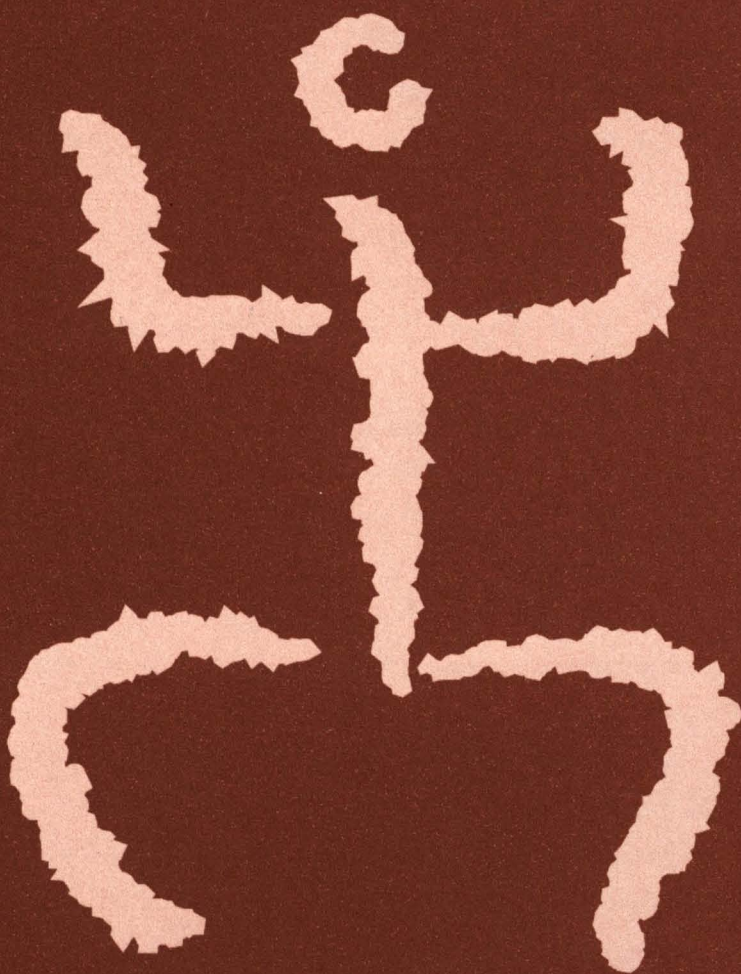

ตราสัญลักษณ์ (Logo)

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
เป็นรูปอะไร? มีความหมายอย่างไร?

27

“คนพื้นเมือง”

ตราสัญลักษณ์ของสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ตราสัญลักษณ์

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
เป็นรูปอะไร? มีความหมายอย่างไร?

คนทุกคนมีกำเนิดมาตัวเปล่าทั้งนั้น ยุคแรกเริ่มยังไม่รู้จักทำ
เครื่องนุ่งห่ม จึงเป็น**คนเปลือย** เลยถูกเรียกจากคนอื่นที่มีอารยธรรมสูง
กว่าว่า**นาค** (นาคก็คืองู ไม่มีขน ไม่มีเกล็ด มีแต่หนังหุ้มและลอกได้ตาม
กำหนด ทั้งหมดเท่ากับเปลือยเปล่า และเป็นสัญลักษณ์ของน้ำที่อยู่ใต้ดิน
คือบาดาล กับบนฟ้าคือสวรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในอุษาคเนย์ต้องการเพื่อให้
เพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารตามฤดูกาล)

ฉะนั้น**ตราสัญลักษณ์**จึงเป็นรูป**คนที่ไม่ระบุเพศและเผ่าพันธุ์**

รูปคนยืนกางแขน กางขา ทำท่าเป็นกบ เพราะกบ (รวมทั้งสิ่งอย่าง
คางคก เขียด) เป็นสัญลักษณ์ของน้ำ โดยเฉพาะน้ำฝน จึงมีรูปกบอยู่บน
หน้ากลองทอง (สัมฤทธิ์) หรือมโหรีทีกของอุษาคเนย์ เพราะเป็นเครื่อง
มือเครื่องใช้ประกอบพิธีในพิธีกรรมขอฝนเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของชนทุก
เผ่ายุคดึกดำบรรพ์ ไม่น้อยกว่า 3,000 ปีมาแล้ว

นอกจากยกย่องกบเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์แล้ว คนในชุมชนยังร่วม
กันเดินพ้อนทำท่าเป็นกบด้วย มีภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตาม เิง
ผาและถ้ำตั้งแต่เขตมณฑลทลวงสีถึงบริเวณประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์จัดแสดงเรื่องราวของ “คน” เพื่อให้รู้และเข้าใจราก
เหง้าเหล่าอกความเป็นมาของบรรพชน ซึ่งล้วนเป็นคนพื้นเมืองของภูมิ
ภาคอุษาคเนย์โบราณ คนพวกนี้ประสมประสานกันทางเผ่าพันธุ์ สังคม และ
วัฒนธรรม แล้วก่อบ้านสร้างเมืองขึ้นเป็นแคว้นแคว้นหรือรัฐ จนเป็น
อาณาจักร แล้วดำรงเป็น**ประเทศ**สืบมาถึงทุกวันนี้

“Indigen”

The symbol of the National Discovery Museum Institute.

What is the symbol of the National Discovery Museum Institute and what does it mean?

All people are born with nothing. The earliest peoples did not know how to make clothing and so went naked. More advanced peoples therefore called them Nagas (because the Naga or serpent is the hairless or naked one, ever renewing itself by sloughing, symbol of the water in the underworld and sky that Southeast Asians need to ensure seasonal fertility).

The symbol is therefore a human with no sexual or racial characteristics.

The figure spreads its arms and legs as does a frog. This is because the frog (and similar amphibians) are symbols of water, in particular rain. Frogs therefore appear on the Southeast Asian bronze drums from time immemorial. Such drums have been played in rain-making rituals from at least 3,000 years ago.

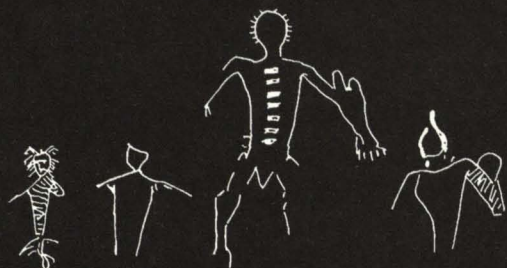
As they held the frog to be sacred, ancient peoples also performed frog dances, as can be seen in prehistoric cave paintings from Kwang Xi to Thailand.

The museum shows what it means to be human. By understanding human origins we may better realize how our ancestors, indigenous to Southeast Asia, intermarried and exchanged socially and culturally, creating communities that developed into states, kingdoms, and finally nations as we know them today.

- ดยเส้นคัตลอกที่ถ้ำ (เขา) ผาแดง บ้านโป่งหวาย ตำบลด่านแม่แฉลบ อำเภอสรีสวัสดิ์จังหวัดกาญจนบุรี มีรูปคนทำท่าคล้ายกบ ในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ราว 2,500 ปีมาแล้ว (ภาพจากหนังสือศิลปะถ้ำกาญจนบุรี. โดยกรมศิลปากร, 2532)

Pha Daeng Cave, Ban PongWai, Kanchanaburi Province

- ลายเส้นคัดลอกรูปคนที่ถ้ำผีหัวโต อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ อายุราว 2,000 ปีมาแล้ว (ภาพจากหนังสือศิลปะถ้ำสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. โดยกรมศิลปากร, 2539)

Phihua To Cave, A. Ao
Luek, Krabi Province

- ลายเส้นคัดลอกรูปคนทำต่างๆ จากภาพเขียนยุคดึกดำบรรพ์ที่พบในภาคอีสานของประเทศไทย เช่น อุบลราชธานี, อุตรธานี, เลย ฯลฯ (ภาพจากหนังสือศิลปะถ้ำในประเทศไทย. โดยพิสิฐ เจริญวงศ์, 2531)

Northeastern Thailand, Ubon
Ratchathani, Udon Thani

- ด้ายเส้นคัตลอกที่ถ้ำเขา
ปลาร้า เขตติดต่ออำเภอ
ลานสัก-อำเภอหนองฉาง
จังหวัดอุทัยธานี มีรูปคนทำท่า
คล้ายกบในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์
ราว 2,500 ปีมาแล้ว (ภาพ
จากหนังสือศิลปะถ้ำเขาปลาร้า
อุทัยธานี. โดยกรมศิลปากร.
2533)

Khao Prara Cave. A. Lan
Sak, Uthai Thani Province

ความเป็นมา

“สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ”

1. วันที่ 13 สิงหาคม 2546 มติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่ นายกรัฐมนตรีเสนอว่า ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ของไทยมีหลายประเภท และมีสถานที่ตั้งกระจุกกระจายกันอยู่หลายแห่ง อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทำให้ไม่เป็นที่สนใจและรู้จักแพร่หลายเท่าที่ควรสำหรับประชาชน และนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป หากสามารถ จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมแล้วจัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งชาติขนาดใหญ่ โดยอาจแยกเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์ (hall) ด้านต่างๆให้ครบถ้วน ก็จะทำให้เป็นแหล่งรวมความรู้ ศิลปวิทยาการ รวมทั้งแสดงถึง วัฒนธรรมความเจริญรุ่งเรืองของประเทศได้อย่างครบวงจรและเป็น ที่น่าสนใจแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยัง จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่สำคัญ อีกแห่งหนึ่งของประเทศ จึงมอบให้รองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) รับเรื่องนี้ไปพิจารณาในรายละเอียดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. วันที่ 7 และ 14 ตุลาคม 2546 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ ความก้าวหน้า เรื่องการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์รวม และแนวทางการ เตรียมการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์แห่งใหม่โดยมีสาระสำคัญของเรื่องดังนี้

1) เห็นชอบในหลักการและแนวคิดของพิพิธภัณฑ์รวมที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ว่า ควรเป็นพิพิธภัณฑ์ระดับชั้นนำของภูมิภาคที่มี ลักษณะเป็นแหล่งรวมความรู้สาขาต่างๆ ในเชิงบูรณาการอย่าง กว้างขวาง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นไทย และส่วนที่เกี่ยวกับ ประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยใช้เทคโนโลยีสมัย ใหม่ในการนำเสนอ ทั้งนี้ จะต้องมีการเชื่อมโยงและบูรณาการ ระหว่างพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วกับพิพิธภัณฑ์ที่จะมีการจัดตั้งขึ้นใหม่

รวมทั้งการดูแลในระยะยาว

2) เห็นชอบแนวทางการเตรียมการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์แห่งใหม่ ประกอบด้วย หลักการ กระบวนการ และการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ดังนี้

หลักการ พิพิธภัณฑ์ที่จะจัดสร้างขึ้นใหม่นี้ ต้องมีจุดเป้าหมายหลักอยู่ที่การเรียนรู้ เพื่อความมั่งคั่งของสติปัญญา ความคิดริเริ่ม และสำนึกของความเป็นไทยซึ่งเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากกระบวนการจัดการจัดพิพิธภัณฑ์ แต่เดิมที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมวัตถุ การถ่ายทอดความรู้ หรือการเชื่อมโยงกับผู้คนเป็นหลัก อีกทั้งต้องมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ คล่องตัวและทันสมัย

กระบวนการ ในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อเปลี่ยน "ภาพลักษณ์" ของพิพิธภัณฑ์จากเดิม มาเป็นแหล่งความรู้ที่เปิดกว้างสู่พรมแดนแห่งความรู้ในหลายมิติ ดังนี้

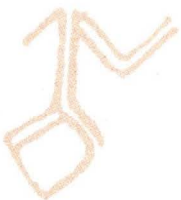
ศิวะให้แตกต่างความต้องการให้ผู้ชมรู้อะไร

ชี้แจง/ กำหนดกรอบ/ขอบเขต ขอบเขตประเด็น
ขององค์ความรู้ให้ชัดเจน

กำหนดกรอบ (scale) ของพิพิธภัณฑ์ใหญ่หรือเล็ก
รวมเรื่องหรือเฉพาะเรื่อง

หาสถานที่ (location) ที่เหมาะสม

ลงมือดำเนินการ

ในการพัฒนาหลักการและแนวคิดของพิพิธภัณฑ์แห่งใหม่นี้ อาศัยสหวิทยาการ ความร่วมมือจากผู้รู้ และนักวิชาการในวงการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันระดมความคิดและมีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ และ คณะอนุกรรมการฯ ประกอบด้วยผู้มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มาทำงานร่วมกันจัดทำรายละเอียดโครงการพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติต่อไป (รายละเอียด: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รายงานสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "สังคมไทยต้องการพิพิธภัณฑ์แบบไหน" วันเสาร์ที่ 27 กันยายน 2546)

3. วันที่ 13 มกราคม 2547 มติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ และให้เป็นหน่วยงานเพิ่มเติมภายใต้สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

4. วันที่ 5 พฤษภาคม 2547 พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2547 มีผลบังคับใช้

5. วันที่ 24 มิถุนายน 2547 ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ ครั้งที่ 1/2547 มีมติให้ประกาศจัดตั้ง สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

สรุปสาระสำคัญ

1. ความหมาย "พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ"

"พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ" หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ให้ความรู้สู่สาธารณชน เรื่องความเป็นมา นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของผู้คนและดินแดนในประเทศไทย และดินแดนอื่นในอุษาคเนย์ รวมทั้งภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รื่นรมย์ สร้างสำนึกรักและเข้าใจผู้คน บ้านเมืองและท้องถิ่นของตน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายกับประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่ความมั่นคงและสันติภาพในภูมิภาค

2. วิสัยทัศน์ "สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ"

"สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ" เป็นสถาบันที่ดูแลการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติขนาดใหญ่ (Museum Complex) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่รื่นรมย์ มีความสามารถเทียบได้กับพิพิธภัณฑ์ชั้นนำของโลก (World Class Museum) สนับสนุนและร่วมมือเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์อื่นๆ จัดให้เป็นระบบพิพิธภัณฑ์ของทั้งประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งระบบ

ระดับความสามารถ

World class Museum

- ความสามารถในระดับโลกในการจัดแสดง
- บุคลากรที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญ
- ความร่วมมืออย่างดีเยี่ยมกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและพิพิธภัณฑ์ชั้นนำของโลก
- มีการสนับสนุนจากประชาชนและรัฐบาล
- มีฐานะการเงินที่เพียงพอและเข้มแข็ง

- เป็นพิพิธภัณฑ์ชั้นนำในภูมิภาค
- มีบุคลากรที่มีความสามารถ
- ใช้ Best practice ในการจัดแสดง

- เข้าใจในความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- สร้างความสามารถของบุคลากรและองค์กร
- สร้างความร่วมมือกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและพิพิธภัณฑ์ชั้นนำของโลก
- มีการสนับสนุนทางการเงินอย่างเพียงพอจากรัฐและเอกชน

2547

2549

2550

2552

3. พันธกิจ

เพื่อสร้าง เพิ่มพูนและเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับการสร้าง
สำนึกในการรู้จักตนเอง รู้จักเพื่อนบ้านและรู้จักโลกแก่ประชาชนโดย
เฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน ด้วยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
แห่งชาติขนาดใหญ่ และร่วมมือเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์อื่นๆ จัด
ให้เป็นระบบพิพิธภัณฑ์ของทั้งประเทศ

4. วัดอุปประสงค์

เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการเผยแพร่ความรู้ที่เป็นเสาะเข็ม ได้แก่ ความรู้ที่ควรมีเพื่อสร้างสำนึกรู้จักตนเอง รู้จักเพื่อนบ้านและรู้จักโลกให้กว้างขวาง และความรู้ที่มี นัยยะสำคัญต่อการพัฒนาสังคมไทย และ/หรือ เป็นความรู้ที่ตั้งอยู่บนจุดแข็งของคนไทยและประเทศไทย โดยประสานเชื่อมโยงกับส่วนต่างๆ เพื่อให้การเผยแพร่เข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่

การสร้างความรู้ใหม่ๆให้เกิดขึ้น ด้วยการวิจัย การจัดแสดง และกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งจัดทำคลังข้อมูลความรู้ของสถาบัน เพื่อให้มีการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

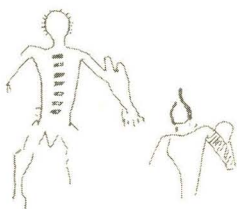
ส่งเสริมการพัฒนาและร่วมมือเป็นเครือข่ายกับพิพิธภัณฑ์อื่นๆ จัดให้เป็นระบบพิพิธภัณฑ์ของทั้งประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการการจัดการศึกษาตาม อรรถาธิบายในรูปแบบพิพิธภัณฑ์ของประเทศไทย ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งระบบ

ให้มีห้องสมุดทางด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาที่ใหญ่ที่สุด และให้การอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความชำนาญและโอกาสทางวิชาชีพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานพิพิธภัณฑ์

5. เป้าหมาย เน้น 2 เป้าหมายหลัก คือ

1) เผยแพร่ความรู้ในหมู่ประชาชนและเยาวชนไทย

- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เสนอภาพรวมหลากหลายแขนง วิทยาการอย่างมีพลัง
- เผยแพร่ความรู้ให้เข้าถึงผู้คนโดยง่าย เช่น นิทรรศการสัญจร
- เชื่อมโยงการเผยแพร่กับแหล่งเรียนรู้อื่นทั่วประเทศอย่างเสมอภาคและเสริมพลังกัน

- ร่วมมือกับสื่อทุกประเภท เพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย
- เชื่อมโยงความรู้กับประเทศเพื่อนบ้าน และนานาชาติ

2) การสร้างความรู้ใหม่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- เป็นศูนย์ส่งเสริมให้คนทั่วไปสามารถสร้างความรู้เองได้
- ค้นคว้าวิจัยเฉพาะด้านที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้สนใจ
- สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมกับ สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย แหล่งความรู้ท้องถิ่น ฯลฯ

6. เนื้อหาการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติที่จะสร้างขึ้นใหม่นี้ จะเป็น Museum Complex ที่นำเสนอเนื้อหาเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย 4 พิพิธภัณฑ์ โดยมีแก่นเรื่องรวมกลางของเนื้อหาทั้งหมดวางอยู่บนแก่นเรื่องรวม (Theme) ความเป็นมาของผู้คนและดินแดนในประเทศไทย ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่องต่างๆ รวม 4 เรื่อง คือ

- 1) พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ประเทศไทย
- 2) พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ชาติของอุษาคเนย์
- 3) พิพิธภัณฑ์ผู้คนและดินแดนในอุษาคเนย์
- 4) พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับสังคม

โดยสรุปเนื้อหาของส่วนต่างๆ เป็นดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ประเทศไทย ประกอบด้วย

1.1 ชาติพันธุ์ในประเทศไทย

ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้าง มีทรัพยากรธรรมชาติ อันหลากหลายของแผ่นดิน และความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มน้ำเป็นจุดดึงดูดให้ผู้คนเผ่าพันธุ์ต่างๆ เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานโดยผสมผสานกับสังคม วัฒนธรรมของคนพื้น

เมืองดั้งเดิม มีการพัฒนาจากบ้านเป็นชุมชน เมือง แว่นแคว้นและอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านการปกครอง การกสิกรรมและการค้า เป็นบ่อเกิดของอารยธรรมอันยิ่งใหญ่มาแต่ครั้งโบราณ

1.2 ศิลปะและวัฒนธรรมไทย

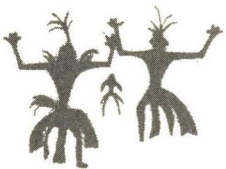
อาจแบ่งเป็นส่วนแสดงย่อยต่างๆ ที่ชี้ให้เห็นวิถี และการพัฒนาวัฒนธรรมและศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งในอดีต หรือจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งในมิติของวิถีของการดำรงชีวิตด้วยปัจจัย ๔ เช่น นิทรรศการข้าวปลาอาหารไทย นิทรรศการเครื่องนุ่งห่ม นิทรรศการสุขภาพไทย ฯลฯ ทั้งในวัฒนธรรมราชธานี และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษา เรียนรู้ รวบรวม ส่งเสริม สร้างสรรค์ เผยแพร่ ถ่ายทอดศิลปะร่วมสมัยของชาติ และของภูมิภาค เพื่อสร้างสุนทรีย์และคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งระดับครอบครัวและชุมชน

1.3 ระบบความเชื่อกับคนไทย

เพื่อแสดงถึงระบบความคิด ความเชื่อของชนชาติไทย ที่พัฒนาขึ้นจากระบบความคิด ความเชื่อในแต่ละท้องถิ่น มาสู่การยอมรับนับถือศาสนาอันหลากหลายทั้งพราหมณ์ พุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทย ในแต่ละยุคแต่ละสมัย นำไปสู่การประสมประสานหลักทางศาสนาต่างๆ เข้ากับปัจจัยภายในของสังคม ก่อเกิดเป็นวิถีการนับถือศาสนาที่ยอมรับในความแตกต่างอย่างกลมกลืน และเป็นแบบอย่างของการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองและสันติจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีส่วนนิทรรศการที่แสดงเกี่ยวกับศาสนาต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อหลักการและพัฒนาการของแต่ละศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธอันเป็นศาสนาประจำชาติ

ส่วนที่ 2 พิพิธภัณฑประวัติธรรมชาติของอุษาคเนย์

แสดงเรื่องราวประวัติธรรมชาติ สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ทั้งภาคพื้นทวีปคาบสมุทรว และหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ พรรณพืชและสรรพสัตว์ มีพื้นที่ป่าร้อนชื้น (Tropi-

cal Rain Forest) ที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ระบบนิเวศน์ของดินแดนแถบนี้อุดมด้วยความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตเป็นแหล่งอาหาร ที่เกื้อหนุนให้ประชากรของภูมิภาคเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจโลก

ส่วนที่ 3 พหิพภินท์ผู้คนและดินแดนของอุษาคเนย์

เป็นส่วนแสดงอุษาคเนย์โบราณเป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย ประกอบด้วยผืนแผ่นดินใหญ่ ตั้งแต่ยูนนาน อัสสัม-กวางสี- กวางตุ้ง ถึงหมู่เกาะอินโดนีเซีย และ ฯลฯ ยุคดึกดำบรรพ์เป็นแผ่นดินต่อเนื่องกัน ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ทำให้แยกกัน

มนุษย์ยุคเริ่มแรก เช่น มนุษย์ชวา(Java man) และมนุษย์ที่อื่นๆ ต่อมาเป็นผู้คนชาติพันธุ์ต่างๆ กระจุกกระจายทั่วไป เป็นชนเผ่าและชนชาติ มีภาษาพูดตระกูลต่างๆ มีวัฒนธรรมข้าวและการตั้งถิ่นฐานตามแหล่งน้ำ จนถึงวัฒนธรรมโลหะ เช่น สัมฤทธิ์ เหล็ก ฯลฯ

เน้นความเป็นสุวรรณภูมิ ศูนย์ หรือจุดพบกันของเส้นทางคมนาคมทางทะเล"ตะวันตก-ตะวันออก" รับวัฒนธรรมอินเดีย/จีน เกิดบ้านเมืองและรัฐที่มีศาสนาและอักษร ฯลฯ

ส่วนที่ 4 พหิพภินท์วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับสังคม

4.1 พหิพภินท์ภูมิปัญญาไทยและการพัฒนาเทคโนโลยี

แสดงถึงความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์เทคโนโลยี ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์อันเป็นลักษณะ เฉพาะภูมิภาค ตลอดจนภูมิปัญญาที่จะต่อสู้เพื่อเอาชนะความผันแปรของธรรมชาติ เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาในการนำสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น วัฒนธรรมข้าว สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องมือเครื่องใช้

4.2 พหิพภินท์ศักยภาพคนไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง

จัดแสดงเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลง พัฒนาการของโลก เพื่อนำเสนอแก่เด็กและเยาวชนให้มองเห็นแนวโน้มและการเคลื่อนไหวของเทคโนโลยีของโลกอนาคต เพื่อนำไปสู่การเตรียมตัวที่จะเข้าใจ รู้ทัน

และสามารถใช้ศักยภาพของความเป็นไทยในการปรับตัว เรียนรู้
ที่จะประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทยอย่างพอเหมาะ พอดี และก้าวไปสู่
เวทีแข่งขันในโลกต่อไป

7. ยุทธศาสตร์

1. ด้านเนื้อหาองค์ความรู้ (Content) ใช้งานวิจัยเป็นพื้นฐาน
ในการสร้างเนื้อหา นำเสนอแก่นเรื่องแบบบูรณาการ (Integrated
Thematic Approach) ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ โดย
ใช้ทักษะของการเล่าเรื่อง (story telling) แทนการเน้นวัตถุ (ob-
ject-based) สร้างความมีชีวิตให้แก่พิพิธภัณฑ์ โดยมีทั้งการจัด
แสดงแบบถาวรและแบบหมุนเวียน มีกิจกรรมและกระบวนการเรียน
รู้ที่ต่อเนื่อง

2. ด้านการประสานพลัง (Supports) เน้นการทำงานร่วมกัน
ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ภัณฑารักษ์ ผู้เชี่ยวชาญ นัก
สะสมของเก่า นักวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม และนักการศึกษา โดย
มีวิสัยทัศน์และความตั้งใจร่วมกันที่จะสร้างพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้
แห่งชาติให้เป็นพิพิธภัณฑ์ชั้นนำของประเทศและภูมิภาคเอเชีย
อาคเนย์

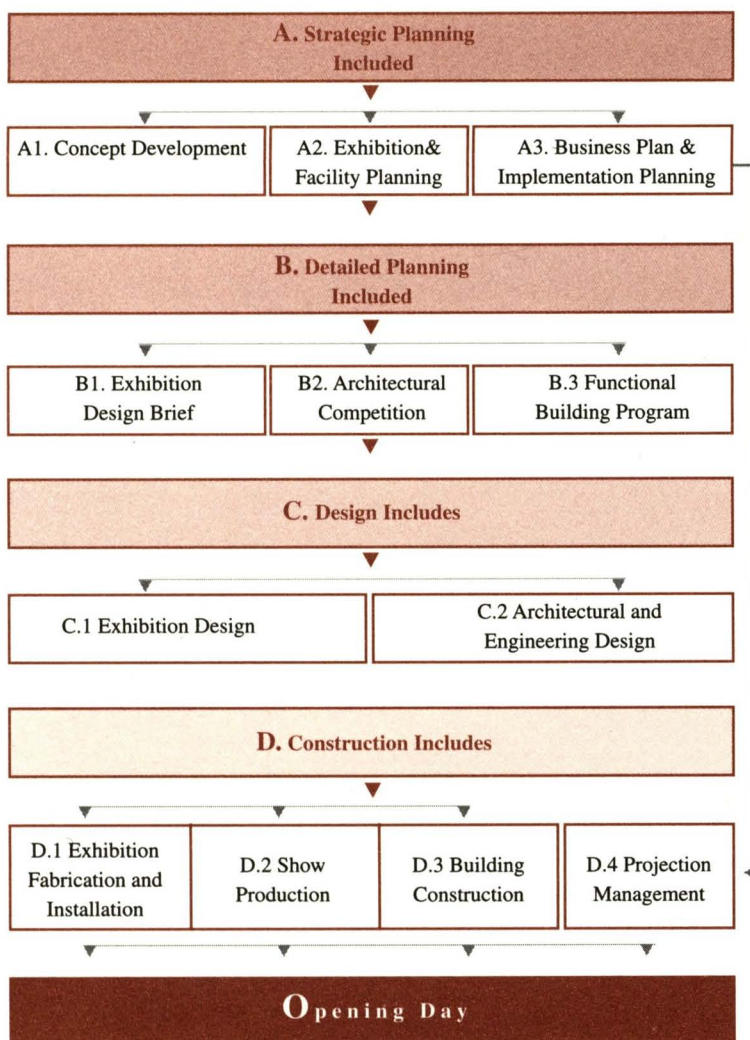
3. ด้านการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (Funding) รัฐบาลเป็นผู้
ให้เงินอุดหนุนอย่างต่อเนื่อง และมีการระดมทุนโดยมอบตำแหน่ง
สมาชิกกิตติมศักดิ์ (Founding Members) การประกอบธุรกิจอย่าง
สร้างสรรค์ โดยการพัฒนาโครงการและกิจกรรมที่จะสามารถดึงดูด
ความสนใจจากสาธารณชนและภาคเอกชน

4. ด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (Management) ใน
การบริหารจัดการเน้นการจ้างผู้เชี่ยวชาญระดับมืออาชีพ ที่มี
คุณภาพระดับสากลมาร่วมงานและเป็นที่ปรึกษา รวมทั้ง มีการอบรม
เรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรู้ความชำนาญ
และโอกาสทางวิชาชีพให้แก่ผู้ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑ์

ขั้นตอนการดำเนินงาน
สรุปได้ดังแผนภูมิ ต่อไปนี้

National Discovery Museum Institute (NDMI)

By Nithi Aeusrivongse

This Institute ought to have two basic objectives, namely :-

1. The Popularization of Knowledge

It has to be admitted that the popularization of knowledge is not a part of Thai culture, nor of most of other pre-modern cultures. Knowledge was traditionally closely guarded by those in power. However, during the Renaissance the West went through religious and political struggles that made knowledge public property.

In this sphere, the NDMI should perform the following functions :-

Museums :- The NDMI should promote the establishment and functioning of these important media of knowledge, and encourage government, university and private museums to create and circulate exhibitions. Museology should also be promoted.

Communication

We have a highly developed system of communications, but it is little used for the spread of knowledge.

The NDMI should seek to utilize the existing media by, for instance, encouraging publishers and educational institutions to produce interesting books, programmes etc., and encouraging state agencies and the business sector to promote them.

2. Creation of Knowledge

The popularization and the creation of knowledge are two sides of the same coin. Knowledge spread creates new knowledge. So far, however, only stale information has been made available, and new thinking is confined to experts. The NDMI should encourage universities etc. to inform the public of the latest thinking, so as to bring the public into the knowledge-creation process. In this respect, the NDMI's basic functions should include :-

- *To act as a clearing-house for research. Those seeking the latest knowledge should be able to begin their search at NDMI*
- *To act as a research centre and network*
- *To create research linkages between institutions*

The fields covered should include :-

- *Social History*
- *Alternative Energy*
- *Alternative Medicine*
- *Urbanization*
- *Thai Art*

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
NATIONAL DISCOVERY MUSEUM INSTITUTE

ISBN 974-00-1009-1

9 789740 010098